

Beretning afgivet af Udvalget til Valgs Prøvelse den 17. juni 2009

Beretning

om

klager i forbindelse med folkeafstemningen den 7. juni 2009 om ændringen af tronfølgeloven

Ved en folkeafstemning er det indenrigs- og socialministeren, der afgør resultatet af folkeafstemningen, jf. § 102 i lov om valg til Folketinget, og Folketinget skal således ikke afgive indstilling om godkendelse af en folkeafstemning. Folketinget har alene den parlamentariske kontrol, hvilket indebærer en stillingtagen til den enkelte klage, herunder om der er sket en tilsidesættelse af de gældende regler, og/eller om der er behov for at ændre gældende regler og procedurer, jf. § 103 i lov om valg til Folketinget.

Indenrigs- og socialministeren har til Folketinget fremsendt 7 rettidigt indgivne klager vedrørende folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven, der fandt sted den 7. juni 2009. Herudover har udvalget modtaget 2 klager, der er indgivet efter klagefristens udløb.

Udvalget har behandlet klagerne i et møde. En beskrivelse af den enkelte klage, et uddrag af den pågældende kommunes udtalelse og af ministeriets kommentarer samt udvalgets stilling til den enkelte klagesag følger nedenfor. Der er udover de ovenfor omtalte klager indkommet en række klager, der kan henføres til både afviklingen af folkeafstemningen og det samme dag afholdte valg til Europa-Parlamentet. Disse klager er behandlet i den samtidig med afgivningen af denne beretning afgivne betænkning og indstilling vedrørende valgene til Europa-Parlamentet (B 204).

De enkelte klagesager

1) Klaus Bonde, København S, klager over, at der på afstemningsstedet Dyveke Skole på Amager ikke var det fornødne antal stemmesedler til folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven.

Klageren var kl. 12.55 mødet frem til valgbordet på afstemningsstedet og fik oplyst, at der ikke var flere stemmesedler til folkeafstemningen, og at det ikke var muligt at få udleveret stemmesedler fra et af de øvrige valgborde. Det blev videre oplyst, at der var bestilt flere stemmesedler, men at det ikke kunne oplyses, hvornår disse stemmesedler ville komme frem.

Københavns Kommune har – efter indhentet redegørelse fra valgsekretæren – oplyst, at der ikke har manglet stemmesedler på noget afstemningssted i København, da der var bestilt stemmesedler svarende til 90 pct. af de stemmeberettigede i kommunen. Københavns Kommune oplyser videre, at det heller ikke var muligt at »låne« fra nabobordene, da der er givet strenge instrukser om regnskabsførelse med de udleverede stemmesedler.

Det fremgår af den indhentede redegørelse fra valgsekretæren, at ledelsen på afstemningsstedet ikke på noget tidspunkt har modtaget oplysninger om, at der manglede stemmesedler ved valgbordene, og at valgsekretæren derfor ikke kan bekræfte klagen.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at de ikke udleverede stemmesedler ligger i aflåst depot og afhentes løbende, og at vælgeren må have været så uheldig, at bordet løb tør for stemme-

sedler for en kort stund. Endelig oplyser kommunen, at instruksen til valgstedet er, at der skal hentes stemmesedler, så der ikke opstår mangel på stemmesedler ved valgbordene, og valgstedet kan da heller ikke bekræfte, at der på noget tidspunkt manglede stemmesedler.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 97, stk. 1, jf. § 23, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at valgstyrelsen sørger for at få fremstillet stemmesedlerne ved afstemningen i opstillingskredsen.

I ministeriets vejledning nr. 29 af 6. april 2009 om afholdelse af folkeafstemning søndag den 7. juni 2009 om forslag til ændring af tronfølgeloven, afsnit 6.1., er angivet, at valgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse, jf. princippet i lovens § 44.

Kommunalbestyrelsen skal endelig sørge for, at der på afstemningsstedet er truffet de fornødne forberedelser til afstemningen, jf. lovens § 45, jf. § 99, hvilket bl.a. indebærer, at det skal sikres, at der løbende på hvert afstemningssted er det nødvendige antal stemmesedler under afstemningen.

Udtalelsen fra Københavns Kommune har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget finder, at der var det fornødne antal stemmesedler til stede på afstemningsstedet, og at der må gives de tilfornødne den fornødne tid til at hente flere stemmesedler, hvis der pludseligt opstår behov herfor.

2) Lene Steenbuch, Allinge, klager over udformningen af stemmesedlerne til folkeafstemningen, som hun finder mangelfuld, idet der ikke var angivet på stemmesedlen, hvad der blev stemt om. Endvidere klages over, at de opslag om afstemningen, der var ophængt på afstemningsstedet, var mangelfulde.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 98, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at der på stemmesedlerne ved folkeafstemningen klart adskilt skal være trykt ordene »Ja« og »Nej«. Endvidere fremgår det af bestemmelsens stk. 2, at indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om stemmesedlens indhold og udformning.

De nærmere regler for stemmesedlens indhold og udformning er fastsat i bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folkeafstemning (bekendtgørelse nr. 261 af 31. marts 2009).

Af § 4, stk. 1, følger, at der på stemmesedlerne øverst til højre anføres med små bogstaver en betegnelse for den opstillingskreds, til hvilken de er bestemt. Umiddelbart under denne betegnelse anføres, ligeledes med små bogstaver, dato og år for afstemningen.

Af bekendtgørelsens § 4, stk. 2, fremgår, at såfremt der samme dag afholdes afstemning om flere lovforslag eller love, anføres umiddelbart under den i stk. 1 nævnte betegnelse, begyndende fra stemmesedlens venstre kant, med fede typer titlen og med almindelige typer en eventuel undertitel på det lovforslag, eller den lov, der stemmes om.

Af bekendtgørelsens §§ 7 og 8 følger endvidere, at der på stemmesedlen skal angives henholdsvis »Sæt X i en af rubrikkerne«, »Ja« og »Nej«. Endvidere følger det af bekendtgørelsens § 10, at ud over det, der er nævnt i de foregående paragraffer, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller skrift eller på anden måde.

Stemmesedlernes indhold og udformning følger således af regler fastsat af Indenrigs- og Socialministeriet. Det er således kun i tilfælde, hvor der samme dag afholdes afstemning om flere lovforslag eller love, at titlen og eventuel undertitlen på det lovforslag eller den lov, der stemmes om, skal anføres på stemmesedlen. Ministeriet udsendte forud for afstemningen en skabelon til kommunalbestyrelserne til brug ved trykningen af stemmesedlerne til folkeafstemningen om ændring af tronføl-

geloven, der var i overensstemmelse med de regler, der følger af bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folkeafstemning. Skabelonen er optrykt som bilag 4 til vejledningen.

Det har således været i overensstemmelse med de gældende regler, at afstemningstemaet ved denne folkeafstemning ikke var påført stemmesedlen.

For så vidt angår indholdet af opslagene til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, der var ophængt på afstemningsstederne, kan Indenrigs- og Socialministeriet oplyse, at det følger af § 99, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at der ved opslag i stemmerummet skal gives vælgerne vejledning om, at vælgere, der stemmer for lovforslaget eller loven, der er sat til folkeafstemning, sætter et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod, sætter et kryds ved ordet »Nej« på stemmesedlen.

I vejledning nr. 29 af 6. april 2009 om folkeafstemning om ændring af tronfølgeloven, bilag 5, er vist et forslag til et sådant opslag.

Det har således været i overensstemmelse med de gældende regler, at afstemningstemaet ved denne folkeafstemning ikke var påført opslaget.

Udvalget finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at stemmesedler ved folkeafstemninger fremover indeholder angivelse af afstemningstemaet, f.eks. titlen og evt. undertitlen på det lovforslag eller den lov, der stemmes om. Udvalget forudsætter herved, at der i forbindelse med vedtagelsen af det pågældende lovforslag tages eksplicit stilling til angivelsen af afstemningstemaet på stemmesedlen.

3) Maj-Britt Kent Hansen, København S, klager over betegnelsen på stemmekasser ved folkeafstemningen, idet stemmekasserne på afstemningsstedet Sønderbro Skole, Amager, var markeret med henholdsvis »Tronfølger« og »Grundlov«.

Københavns Kommune har oplyst, at valgstyrene på det pågældende afstemningssted har bekræftet, at stemmekasserne til folkeafstemningen var afmærket med »Tronfølger« henholdsvis »Grundlov«, hvilken afmærkning blev ændret til »Folkeafstemning« på foranledning af klageren.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 45, stk. 2, jf. § 99, i lov om valg til Folketinget, at kommunalbestyrelsen sørger for bl.a. det fornødne antal stemmekasser, at stemmekasserne skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes, samt at stemmekasserne skal kunne låses eller forsegles.

Endvidere følger det af vejledning nr. 29 af 6. april 2009 om afholdelse af folkeafstemning kapitel 7, at det ved tydelig skiltning markeres, bl.a. hvilke stemmekasser, der vedrører folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven henholdsvis Europa-Parlamentsvalget.

Det er således ikke i overensstemmelse med ministeriets vejledning, at de opstillede stemmekasser var markeret med »Tronfølge« henholdsvis »Grundlov«.

Udvalget tager til efterretning, at afmærkningen af stemmekasserne blev ændret fra »Tronfølger« og »Grundlov« til »Folkeafstemning« på foranledning af klageren.

4) Thyge Christensen, Hinnerup, klager over, at valgkortene til folkeafstemningen om tronfølgeloven var påtrykt en tekst på bagsiden med henvisning til www.tronfoelge.dk, hvilken hjemmeside klager finder indeholder en urimeligt snæver og groft ensidig beskrivelse af valgets baggrund og mulige fortolkninger.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 20, jf. § 96, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen. Det er således ikke i valglovgivningen reguleret, hvad der kan tilføjes på bagsiden af et valgkort vedrørende temaet for en afstemning. Det må dog forudsættes, at en given tekst er objektiv og neutral. Det er ministeriets

opfattelse, at den tekst, der var påtrykt bagsiden af valgkortet til folkeafstemningen, var en objektiv og neutral oplysning til vælgerne om afstemningens tema.

For så vidt angår indholdet af hjemmesiden www.tronfoelge.dk, herunder den generelle tilrettelæggelse af oplysningskampagnen om folkeafstemning, er det ministeriets opfattelse, at dette falder uden for området for klager over valghandlingen efter § 103 i lov om valg til Folketinget.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser videre, at ministeriet har modtaget følgende udtalelse vedrørende oplysningskampagnen fra Statsministeriet:

»Statsministeriet finder anledning til at bemærke, at ministeriet er enig med Indenrigs- og Socialministeriet i, at spørgsmålet om tilrettelæggelse af oplysningskampagnen om folkeafstemningen efter Statsministeriets opfattelse falder uden for området for klager over valghandlingen efter folketingsvalglovens § 103.

Statsministeriet kan herudover oplyse, at formålet med oplysningskampagnen var at udbrede kendskabet til folkeafstemningen søndag den 7. juni, samt at afstemningstemaet var, om der skulle være ligestilling eller ej mellem drenge og piger i forhold til at arve tronen. Kampagnen har haft flere elementer, bl.a. en hjemmeside, annonceindrykning i danske dagblade og produktion af en film. Statsministeriet har valgt at bruge billeder og tekst, der også anvender lidt humor. Det skaber selvfølgelig mulighed for en individuel tolkning, men forhåbentlig blev mange opmærksomme på, at der var en folkeafstemning søndag den 7. juni 2009 om ligestilling i adgangen til at arve tronen.«

Udvalget finder, at klagerne over Statsministeriets hjemmeside www.tronfoelge.dk falder uden for valglovens bestemmelser, jf. valglovens § 103. Om påvirkningen af vælgerne er i valgloven alene anført (§ 51, stk. 1, 1. pkt.), at »De personer, der forestår afstemningen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.«

Der er derfor heller ikke grund til at anfægte valgets gyldighed på baggrund af hjemmesiden.

Udvalget bemærker endvidere, at bevillingen på 5 mio. kr. til en folkeoplysningskampagne m.v. i forbindelse med folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven er givet af Finansudvalget ved aktsykke 124 af 23. marts 2009. Spørgsmålet, om anvendelsen af det bevilgede beløb er i overensstemmelse med den givne bevilling, ligger uden for udvalgets kompetence og må afgøres efter de gældende regler.

5) Poul Erik Bak, 8000 Århus C, klager over, at valgkortene til folkeafstemningen om tronfølge-loven var påtrykt en henvisning til www.tronfoelge.dk. Efter klagerens opfattelse er indholdet på denne hjemmeside partisk, idet den opfordrer til at stemme »Ja« til folkeafstemningen. Endvidere gør Poul Erik Bak opmærksom på, at det ikke fremgik af valgkortet, at vælgeren skal medbringe legitimation, og at han ikke blev bedt om at fremvise legitimation i forbindelse med sin stemmeafgivning, mens det oplyses på www.tronfoelge.dk, at vælgeren skal medbringe legitimation for at stemme.

Det følger af § 20, jf. § 96, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen.

Det er således ikke i valglovgivningen reguleret, hvad der kan tilføjes på bagsiden af et valgkort vedrørende temaet til en afstemning. Det må dog forudsættes, at en given tekst er objektiv og neutral.

På bagsiden af valgkortet var følgende tekst påtrykt:

»Dette valgkort giver dig mulighed for at deltage i folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Tronfølgeloven giver i dag mænd fortrinsret til at arve tronen. Med forslaget ligestilles mænd og kvinder, så det er det ældste barn, der arver tronen, uanset om det er en dreng eller en pige.

Du skal sætte kryds ved »ja«, hvis du er enig i forslaget.

Du skal sætte kryds ved »nej«, hvis du ikke er enig i forslaget.

Forslaget kan kun vedtages, hvis et flertal af dem der deltager i afstemningen og mindst 40 pct. af alle stemmeberettigede stemmer ja.

Yderligere info se: www.tronfoelge.dk.

Tilsvarende har Statsministeriet oplyst, at den pågældende hjemmeside indeholdt information om afstemningens tema og fremgangsmåde.

Det er ministeriets opfattelse, at den tekst, der var påtrykt bagsiden af valgkortene til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009, var en objektiv og neutral oplysning til vælgerne om afstemningens tema og fremgangsmåde.

For så vidt angår spørgsmålet om den generelle tilrettelæggelse af oplysningskampagnen om folkeafstemningen, er det ministeriets opfattelse, at dette falder uden for området for klager over valgbehandlingen efter § 103 i lov om valg til Folketinget.

Indenrigs- og Socialministeriet kan i den forbindelse oplyse, at ministeriet har modtaget følgende udtalelse vedrørende oplysningskampagnen fra Statsministeriet:

»Statsministeriet finder anledning til at bemærke, at ministeriet er enig med Indenrigs- og Socialministeriet i, at spørgsmålet om tilrettelæggelsen af oplysningskampagnen om folkeafstemningen efter Statsministeriets opfattelse falder uden for området for klager over valgbehandlingen efter folketingsvalglovens § 103.

Statsministeriet kan herudover oplyse, at formålet med oplysningskampagnen var at udbrede kendskabet til folkeafstemningen søndag den 7. juni, samt at afstemningstemaet var, om der skulle være ligestilling eller ej mellem drenge og piger i forhold til at arve tronen. Kampagnen har haft flere elementer, bl.a. en hjemmeside, annonceindrykning i danske dagblade og produktion af en film. Statsministeriet har valgt at bruge billeder og tekst, der også anvender lidt humor. Det skaber selvfølgelig mulighed for en individuel tolkning, men forhåbentlig blev mange opmærksomme på, at der var en folkeafstemning søndag den 7. juni 2009 om ligestilling i adgangen til at arve tronen.«

Hvad angår reglerne for, hvornår en vælger kan pålægges at fremvise legitimation i forbindelse med udlevering af stemmesedler oplyser Indenrigs- og Socialministeriet, at det følger af § 47, jf. § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at vælgeren på forespørgsel skal give oplysning om navn, bopæl og fødselsdato. Det følger tillige af bestemmelsen, at såfremt der måtte være tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor.

Endvidere følger det af ministeriets vejledning om afholdelse af folkeafstemning den 7. juni 2009 kapitel 7.2. (vejledning nr. 29 af 6. april 2009 om afholdelse af folkeafstemning om ændring af tronfølgeloven), at en vælgers identitet, hvis der er tvivl herom, skal fastslås, om nødvendigt ved at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). I vejledningen fastsættes tillige, at det ikke vil være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Hertil kommer, at der ikke kan stilles et generelt krav om billedlegitimation, om end der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet.

Udvalget henviser til bemærkningerne til klage nr. 4.

6) Rasmus B. Larsen, 5000 Odense C, klager over udformningen af stemmesedlerne til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009, som han finder mangelfuld, idet det ikke var angivet på stemmesedlen, hvad der blev stemt om. Endvidere klager Rasmus B. Larsen over manglende opslag i stemmerummet med oplysning om, hvad der blev stemt om. Rasmus B. Larsen anfører, at der i stedet for vejledning om fremgangsmåde ved stemmeafgivning til folkeafstemning var angivet fremgangsmåden for Europa-Parlamentsvalget.

Odense Kommune har oplyst, at stemmesedlerne til folkeafstemning er trykt efter den skabelon, som kommunen har modtaget fra Indenrigs- og Socialministeriet.

Odense Kommune har endvidere oplyst, at valgstyrrerne på det pågældende afstemningssted har bekræftet, at der på det pågældende afstemningssted ikke har været opslag i stemmerummene med oplysning om, hvad der blev stemt om ved folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. I stedet var der blevet opsat mindre opslag på stemmerummets yderside, med følgende ordlyd: »Husk også at stemme til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Se vejledning bag på dit valgkort«, samt opslag i stemmelokalet. Endvidere var der ophængt opslag i stemmelokalet om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen til folkeafstemningen svarende til det opslag, Indenrigs- og Socialministeriet havde udarbejdet, jf. bilag 5 til vejledningen. Odense Kommune oplyser endvidere, at det er korrekt, at der i de stemmerum, som blev benyttet til folkeafstemningen om tronfølgeloven, var ophængt en vejledning, der relaterede sig til stemmeafgivningen til Europa-Parlamentsvalget.

Odense Kommune har beklaget, at der ikke var opsat opslag om fremgangsmåde ved stemmeafgivningen til folkeafstemningen i selve stemmerummene.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at det følger af § 98, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at der på stemmesedlerne ved folkeafstemninger klart adskilt skal være trykt ordene »Ja« og »Nej«. Endvidere fremgår det af bestemmelsens stk. 2, at indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om stemmesedlens indhold og udformning.

De nærmere regler for stemmesedlens indhold og udformning er fastsat i bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folkeafstemning (bekendtgørelse nr. 261 af 31. marts 2009).

Af bekendtgørelsens § 4, stk. 1, følger, at der på stemmesedlerne øverst til højre anføres med små bogstaver en betegnelse for den opstillingskreds, til hvilken de er bestemt. Umiddelbart under denne betegnelse anføres, ligeledes med små bogstaver, dato og år for afstemningen.

Af bekendtgørelsens § 4, stk. 2, fremgår, at såfremt der samme dag afholdes afstemning om flere lovforslag eller love, anføres umiddelbart under den i stk. 1 nævnte betegnelse, begyndende fra stemmesedlens venstre kant, med fede typer titlen og med almindelige typer en eventuel undertitel på det lovforslag eller den lov, der stemmes om.

Af bekendtgørelsens §§ 5, 7 og 8, følger endvidere, at der på stemmesedlen skal angives henholdsvis »Sæt X i én af rubrikkerne«, »Ja« og »Nej«. Endvidere følger det af bekendtgørelsens § 10, at ud over det, der er nævnt i de foregående paragraffer, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller skrift eller på anden måde.

Stemmesedlernes indhold og udformning følger således af regler fastsat af Indenrigs- og Socialministeriet. Det er således kun i tilfælde, hvor der samme dag afholdes afstemning om flere lovforslag eller love, at titlen og eventuel undertitlen på det lovforslag eller den lov, der stemmes om, skal anføres på stemmesedlen. Ministeriet udsendte forud for afstemningen en skabelon til kommunalbestyrelserne til brug ved trykningen af stemmesedlerne til folkeafstemningen om ændring af tronføl-

geloven, der var i overensstemmelse med de regler, der følger af bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folkeafstemning. Skabelonen er optrykt som bilag 4 til vejledningen.

Det har således været i overensstemmelse med de gældende regler, at afstemningstemaet ved denne folkeafstemning ikke var påført stemmesedlen.

Hvad angår Rasmus B. Larsens klage over manglende opslag i stemmerummet med oplysning om, hvad der blev stemt om, kan Indenrigs- og Socialministeriet oplyse, at det følger af § 99, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at der ved opslag i stemmerummet skal gives vælgeren vejledning om, at vælgere, der stemmer for henholdsvis imod loven, sætter kryds ved ordet »Ja« henholdsvis »Nej« på stemmesedlen.

Det er således ikke i overensstemmelse med loven, at der ikke var opsat opslag i stemmerummet med oplysning om, hvad der blev stemt om til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Udvalget henviser til bemærkningerne til klage nr. 4. Udvalget finder herudover anledning til at påtale, at der på afstemningsstedet ikke er sket opslag ifølge folketingsvalglovens § 99, stk. 2, som omhandler folkeafstemninger, og hvorefter der ved opslag i stemmerummet skal gives vælgerne vejledning om, at vælgere, der stemmer for henholdsvis imod loven, sætter kryds ved ordet »Ja« henholdsvis »Nej« på stemmesedlen.

7) Robert Nedergaard, København SV, samt Ina Kjølby Korneliussen, Thomas Christensen, Egon Laugesen, Kirsten Lind og Gitte Pedersen, klager over, at valgkortene til folkeafstemningen om tronfølgeloven var påtrykt en tekst på bagsiden, herunder at den påtrykte tekst ifølge klagerne var partisk. Endvidere klager de pågældende vælgere over at der henvises til www.tronfoelge.dk på bagsiden af valgkortet, samt at hjemmesiden www.tronfoelge.dk ifølge klagerne ikke fremstår som neutral.

Det følger af § 20, jf. § 96, stk. 2, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009), at valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen.

Det er således ikke i valglovgivningen reguleret, hvad der kan tilføjes på bagsiden af et valgkort vedrørende temaet til en afstemning. Det må dog forudsættes, at en given tekst er objektiv og neutral.

På bagsiden af valgkortet var følgende tekst påtrykt:

»Dette valgkort giver dig mulighed for at deltage i folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Tronfølgeloven giver i dag mænd fortrinsret til at arve tronen. Med forslaget ligestilles mænd og kvinder, så det er det ældste barn, der arver tronen, uanset om det er en dreng eller en pige.

Du skal sætte kryds ved ”ja”, hvis du er enig i forslaget.

Du skal sætte kryds ved ”nej”, hvis du ikke er enig i forslaget.

Forslaget kan kun vedtages, hvis et flertal af dem der deltager i afstemningen og mindst 40 % af alle stemmeberettigede stemmer ja.

Yderligere info se: www.tronfoelge.dk.

Tilsvarende har Statsministeriet oplyst, at den pågældende hjemmeside indeholdt information om afstemningens tema og fremgangsmåde.

Det er ministeriets opfattelse, at den tekst, der var påtrykt bagsiden af valgkortene til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009, var en objektiv og neutral oplysning til vælgerne om afstemningens tema og fremgangsmåde.

For så vidt angår spørgsmålet om den generelle tilrettelæggelse af oplysningskampagnen om folkeafstemningen, er det ministeriets opfattelse, at dette falder uden for området for klager over valgbehandlingen efter § 103 i lov om valg til Folketinget.

Indenrigs- og Socialministeriet kan i den forbindelse oplyse, at ministeriet har modtaget følgende udtalelse fra Statsministeriet:

»Statsministeriet finder anledning til at bemærke, at ministeriet er enig med Indenrigs- og Socialministeriet i, at spørgsmålet om tilrettelæggelsen af oplysningskampagnen om folkeafstemningen efter Statsministeriets opfattelse falder uden for området for klager over valgbehandlingen efter folketingsvalglovens § 103.

Statsministeriet kan herudover oplyse, at formålet med oplysningskampagnen var at udbrede kendskabet til folkeafstemningen søndag den 7. juni, samt at afstemningstemaet var, om der skulle være ligestilling eller ej mellem drenge og piger i forhold til at arve tronen. Kampagnen har haft flere elementer, bl.a. en hjemmeside, annonceindrykning i danske dagblade og produktion af en film. Statsministeriet har valgt at bruge billeder og tekst, der også anvender lidt humor. Det skaber selvfølgelig mulighed for en individuel tolkning, men forhåbentlig blev mange opmærksomme på, at der var en folkeafstemning søndag den 7. juni 2009 om ligestilling i adgangen til at arve tronen.«

Udvalget henviser til bemærkningerne til klage nr. 4.

8) Fra Casper Udemark, København K, har Indenrigs- og Socialministeriet modtaget e-post af 15. juni 2009. Ministeriet bemærker, at klagen er modtaget efter klagefristens udløb, idet klager over folkeafstemninger skal være indenrigs- og socialministeren i hænde senest ugedagen efter afstemningen, jf. § 103 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009).

Casper Udemark klager over, at valgkortene til folkeafstemningen om tronfølgeloven var påtrykt en vejledende tekst om folkeafstemningen, idet klager finder, at der ingen lovhjemmel eller præcedens er for at påføre informationstekster på valgkortet, at teksten bryder mod almene og internationalt anerkendte principper om neutralt afstemningsmateriale, at tekstens ordvalg og budskab ikke er neutralt, men tendentiøst, og at der henvises til www.tronfoelge.dk, hvilken hjemmeside klager finder agiterende og vildledende.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at klagen ikke giver ministeriet anledning til yderligere bemærkninger, idet der henvises til Indenrigs- og Socialministeriets udtalelser i forbindelse med tidligere modtagne klager over samme forhold, som er fremsendt til Folketinget.

Udvalget har ikke behandlet klagen, da den er indsendt efter klagefristens udløb. Udvalget tilføjer, at det er orienteret om Indenrigs- og Socialministeriets bemærkninger.

9) Fra Konservativ Ungdoms Landsorganisation har Indenrigs- og Socialministeriet modtaget e-post af 15. juni 2009. Ministeriet bemærker, at klagen er modtaget efter klagefristens udløb, idet klager over folkeafstemninger skal være indenrigs- og socialministeren i hænde senest ugedagen efter afstemningen, jf. § 103 i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009).

Konservativ Ungdom klager over, at valgkortene til folkeafstemningen om tronfølgeloven var påtrykt en henvisning til www.tronfoelge.dk, hvilket klager mener, var vildledende. Endvidere klager Konservativ Ungdom over den generelle tilrettelæggelse af oplysningskampagnen om folkeafstemningen, herunder omkostningerne ved denne kampagne.

Indenrigs- og Socialministeriet oplyser, at klagen ikke giver ministeriet anledning til yderligere bemærkninger, idet der henvises til Indenrigs- og Socialministeriets udtalelser i forbindelse med tidligere modtagne klager over samme forhold, som er fremsendt til Folketinget.

Udvalget har ikke behandlet klagen, da den er indsendt efter klagefristens udløb. Udvalget tilføjer, at det er orienteret om Indenrigs- og Socialministeriets bemærkninger.

Udtalelse fra et medlem af udvalget

Et mindretal (Enhedslistens medlem af udvalget) ønsker at tilføje, at forløbet omkring afstemningen om tronfølgeoven understreger det besynderlige i, at forløbet af folkeafstemning ikke skal godkendes af Folketinget. Det er den mest omdiskuterede valghandling i Danmark i nyere tid. Alligevel er godkendelsen af forløbet overladt til det ministerium, der har ansvaret for, hvordan afstemningen er gennemført.

Folketinget behandler kun de enkelte klager over valgbehandlingen i et lukket udvalg, der afgiver en beretning, der ikke kommer til debat i Folketinget. Udvalget må efter gældende lov ikke tage stilling til, om den omdiskuterede kampagne op til afstemningen og om henvisningen på valgkortet til statsministeriets hjemmeside www.troenfoelge.dk var objektiv og neutral oplysning, således som valgloven kræver.

Enhedslisten tilslutter sig udvalgets anbefaling af, at det er Folketinget, der beslutter, hvad der skal stå på en stemmeseddel om en folkeafstemnings tema. Listen foreslår desuden en ændring af valgloven, så forløbet af folkeafstemninger godkendes af Folketinget, således som det sker ved folketingsvalg, og ikke af det ansvarlige ministerium selv.

P.u.v.

KAREN J. KLINT

formand